

Cijena listu:	K—10
U maloprodaji	K—10
Mjesečno	3—
Tromjesečno	8—

Oglasli 80 h 4 mm visok i 8 cm dug prostor.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. svibnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Talijansko bojište.

Na visoravni Dobrobih bježiće noćas nakon ljeta borbe suzbiti žestoki talijanski napad na ručenim granatama zapadno Sv. Martina. Inače mala bojna djelatnost.

Zamjenik poglavac generalnog stožera pl. H. Šef, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 14. svibnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službenojavlja:

Zapadno bojište.

U okolici Givenciy en Gohele bjužu upaljene mine u engleskim položajima; bojevi za likaj i jarke svršili su se uspješno po nas. Na zapadnom brijezu Moze bježiće suzbiti francuski napad na ručenim granatama protiv brežuljka 304. Uzajamna topovska djelatnost na oboum brijegovima Moze bježiće zivljana.

Istočno bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

Balkansko bojište.

Neprrijateljski lefoci, koji su bacali bombe na Mirovcu i Doiran, bjuži potjerani od nase obrambene vatre.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 14. svibnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Nema promjene u opće.

Kaukaska fronta.

Neprrijatelj, kojega smo u centru potjerali iz njegovih položaja u odsjeku brda Kope, produzeo je 12. o. m. namjerom, da natrag zauzme izgubljene položaje, redom pet jakih napadova protiv Kope i protiv brda Bahtli. Svi su napadovi bili naštinu pružavama srušeni. Naš je artillerija uspjeshnom vatrom pružnjicama velike gubitke u uzmjeću neprrijateljskim četama. Zarobilj smo preko sto momaka. Neprrijateljski križarka, koja je južno Vurle bjužela uči u luku Sighadjik, morade se povuci prema Samosu. Naši su topovi križarku tri puta pogodili.

BRZOJAVI.**Rat.****Engleska skupština u prilog miru.**

London, 14. (D. u.) „Reuter“ javlja: U ističkom zavodu vršili se je jučer tajna skupština u prilog miru. Redarstvo je skupštini stišlo te je bijesnoj svjetini zaprijećelo, da si isili ulaz u prostore, gde se je skupština svršila. Kada su sudionici ostali skupštini, bjuži napadnuti. Mnogi su bili ranjeni.

Za povećanje američke vojske.

London, 14. (D. u.) „Reuter“ javlja: U New-Yorku vršio se je u subotu demonstrativni opuh u prilog povećanja američke vojske. Kod opoha je sudjelovalo 160,000 ljudi.

Novi crnogorski ministri.

Bordeaux, 14. (D. u.) „Havas“ javlja: Crnogorski ministarski predsjednik Andre Radović i ostali novi ministri prigledi su krajtu te preuzeći svoju službu. Lisanica ratnoga ministra, koju je general Gajnić odbio, bježiće predana generalu Mili Matanoviću.

Bojazan Salandre.

Luča u n. 13. Talijani je ministarski predsjednik Salandra nakon putovanja na jezeru Garda, držao u Bresci govor, gdje je izjavio, da su Talijani nadmariši u ratu i najemnici svoje očekivanja. Savsim te je duša muževa, koji su započeli talijanski rat, bila otkad dok puna najstrašnijih bojazni. On da ne putuje po zemlji, da druge soko, već da drugi njezini hodore. Salandra je svršio reku, da nezna, koliko će još vremena rat trajati, ali to znade, da Italija mora pobijediti, jer je inače propala. U „Corriere della sera“ pretresuje za-

stupnik Torre posljedice novog rusko-englenskog ugovora, koji daje imenovanim državama i Sredozemno more i Malu Aziju. Italija ima ipak pravo, da Englesku i Rusiju pita, što će Italiji preostati posto se ona ne može zadovoljiti Jadranskim morem i proširenim riječnim granicama.

Ovdješnja neka vijet veli, da je uslijed novih poziva talijanskog javno mnenje vrlo potisnuto. Čuju se i prijeti glasovi. U Montini, izborničkom kojemu poznatog socialistu Ferreri, prisredio da je 6000 zena dospale u javnu demonstraciju. Množina je prošla gradom više: „Želimo svršetak rata! Neka živi Giolitti!“ Moralo je posredovati vojnoštvo i redarstvo. Vjese kaže: „Jedan je pokrovnik u vojarnama Piacenze odreka poslužnosti. Na fronti pobunila se je brigada Sassi. I u Napulju vršila se je demonstracija, kod koje su spališi sliku poznog Ciceronija. U Apuliji i u milanskoj ravničini jest zlovljiva tako velika, da su moralni pobjeđi mnogi posjednici, koje narod smatra prouzročiteljima rata. Cenzura je dobiti strogi način, da mora ugusiti cenzuru i novinske vesti o tim dogodnjima.“

Narodni političar Zangheri, energični zastupač „Scoulou“ stanovništva protiv gospodarstvene blokade Njemačke izra rata. To da bi značilo osiromašenje Italije, a na mjesto Njemačke stupila bi Engleska.

Razni brzojavi.

Beč, 14. (D. u.) Kroz mjesec travanj bilo je potpotljeno njemačkim i austrougarskim podmornicama ili minama 96 trgovaca brodova, to jest okruglo četvrt milijuna tona.

London, 14. (D. u.) „Lloyd“ javlja: Bio je potpotljeno parobrod „Eritrea“. — Admiraltet javlja: Njemačka je podmorica torpedovala 6. o. m. englesku jedrenjaču Galate, zapadno od Quesanta. Dvanaest je momaka riječne posade pristalo u Brestu. Drugoga čamca s trnalaestoricom momaka još nema.

Brijeg munja.

Donasamo po „Beogradskim Novinama“.

Luigi Barzini priznaje, da je rat sa briježnjima stajao Talijane više ljudskih žrtava, nego li rat sa pravim neprrijateljem. Zato u Italiji umire žrtve ljudi na frontu, nego li pred neprrijateljem na polozajima. Kao primjer opisuje Barzini svoje doživljaje na briježnju.

Crno je bilo na glasu, da se ne njuju radejaju bure. I zaista, riječi koji dan je njezina glavica, koja došla u svom profilu način na čovjeka, obavijena gustim crnim oblaćenama. Sam a vremena na vrijeme, kada se magle nečesto prorijeđe, izbjeg njezov vršak kao neka vikija, koja se smjelo udžbe premre nebu.

Kada smo stigli na podnožje ovog briježnjega, sjalo je sunce, a miris ljubičica i radofon dinosa urinjao je vazduh. Glavica je briježnja bila zavita, kao obično, u gustu maglu. Svi su putevi sa visom bio prekriveni. Komora nije mogla krenuti daleko. Lovine su zakrelje svi stali i puteve, a mnogi su u posljednjem četvrteteru i osam sati učinile jednostavnih telefonskih i briježnjih stanica. Vise je od tri stotine munja one noći udario u briježnju. Sav je briježnji bio pun električeta, kak kavak akumulator. Na crnom budu udarava grmovi u svaku dobu godine.

To je prvi briježnji i grmovi. Mnogi misle, da u briježnju mora da ima magnetični rudač. Sto je uzrok — tko bi znao, moguće sam vazuš, koji je silnije buramra tijesno i gusto pritisknut o stijenu, pa trvajem proizvoda električet. Niko još nije mogao otkriti ovu riječku tajmu.

Tamo gori često puti gusti kruli snijeg, a istovremeno udaraju grmovi. Krijevosi, modrasti plameći, sumponjasto-žuti leti sređe svinore, kako neka bladina vatra. Svrđuje svjetle zrake, svjetla, kao kakovim sitinu, najsljinski patuljuti. Imu nož, kada se ono stijene sjaji samo od sebe. Svaki vršak, svaki hrid same je za sebe žarište. Pa kad se odronj koji kamen, kao munja ostavlja za sobom svjetli trag.

Čovjek oko nje vidio svu ova čudesa, jer niko nije živio tamne gore medju onim elemenitima Istom rat je otkrio sve ove tajne i tko bi mogao same i pomisliti, da će biti jače od strane crnobašnji Crnoga briježnja.

Neopis je njegov bijes, krvoločan i strašan, ujedno bizarn i smiješan. Pod njegovim se potopljeno telefonske zice, nestaju telefonski aparat, lome se pemorski kabeli, za koje se je mislilo, da će biti jači od običnih zica, gube svijest čitavi odjeli, pali se municija sama od sebe, i skraćeni dalje od krsna na krs stvara nu novom očju zemlje — pravi pakao.

Od Caporetta uspao sam se do Drezence, zadnjeg mjestu gdje stanoju ljudi na obronci ovog briježnja. Na svjih položajima, koji su tamne gore sve se čini slobodno, nekog spustaju na užetu malu skriju sa lještinama ona vojnica, koji su gore poginuli od munje i grmova prošle noći. I uvijek je još grmio tamne gromove.

Citav narod vojnica spušta se ovđe u prenijetnu serpentinu sve do dolina tam kod

stanice, A sav taj rad množine samo je radi nekolice njih, koji tamo gore, zavili u tuple kabanicu, čuvaju stražu!

I kad se to viđi, dolazi čovjek do spoznaja da nije sva i najteže horba tamog gorenja na polozajima: Ovaj briježnji ovaj slijni močni briježnji je gori od svakog neprijatelja, jer on uništije svojim kamenjem, svojim nepogodama čitave naše kolone. Zato i treba brski rat mnogo i mnogo ljudi. Da se može gore na vrhunec briježnja izbaci na neprijatelja nekoliko hitaca iz puške, treba čitave piramide ljudi, koji na svom ledjima nose jednog horba. Nepregledna je količina vlačova, automobila, kola, mula i ljudi potrebno, da se na koncu nekolikina nosnja uz velike pogibelji domognu stražara na vršku briježnja. I za to je umiraju veće u pozadinu, nego na fronti.

Kod male kolibice na ledjima briježnja pojavi se još. Nekoliko vojnika slije na pragu i javlja: „Tre stotine nosača prošli su mjesto, koje je jučer bilo zasuto lavinom. Muši stoji kod straže br. 8. — I opet je sve tko ih je prije

Uzvjetne i množene idu mule daje za svodjim gonilima. Slijedi ih mirno, do u smrt. Često moraju pasti pod teretom. Dogadja se, ako sa tovarom udare od pečini, da izgube ravnotežu i nestane ih za uvjejk u ponoru.

„Naprijed, veđ je kasno!“ Sa grožnjem na nogama idemo lagano naprijed jedan za drugim. Sto dalje — pred nama je polje sigurne bijele smrti.

Domaće Vijesti.**Uporaba civilne pošte za vojnike osobe zabranjena.** Dogodilo se je, da vojnike osobe armade na bojištu obzirom na postojanje propisa glede cenzure i radi toga, što oluprerna listova u zaledje katkad traži više vremena, nastoje pričomerci vještici, koje moraju tajne radi biti pregleđane od vojnici preduljih mjera. Tako se civilne pošte za oluprernu poštu ili po opreminicima, koji prijenosu dopisnicu, listova ili omota po osobama, koji putuju u ozemlje franačnjaci, manjesticni na „zeljeznicama, pratocni transportu, civilne osobe itd.“ zabranjeno. Tko radi protiv ovog zabrani, krije je prema okolnostima zločina zapovjednja uredovnih dužnosti uopće, zločina povijede subordinačije, a u najboljem slučaju prestupka proluži redu i miru. I civilne osobe, koji sudjeluju kod ovakvog pričomercenja, odgovorni su u potu nadloškom zločinu, koji se budu pozvani na sudbeni odgovornost, a da pot učinju povećane pričomerci vojnom zločinu, koje se u području armade kaznit će slobodom od 3 do 200 kruna, odnosno 20. travnja 1854.**Poštarski promet sa Srbijom.** U koliko e. i. k. etapi post, uređeni Aranđelovac, Biograd, Vel. Miljanovac, Krajičevac, Obrenovac, Palanka, Šabac, Valjevo, Čačak, Jagodina, Kraljevo, Krusevac, Smederevo (Smederevi) i Užice u Srb. imaju da dječju takoder kao vojni pošt, nedost za Zapovedništva, čete i zavode, koji se načine u tim mjestima, te se u smislu otpisa ministarstva trgovine od 22. travnja 1916. br. 10.600-P ex 1916 mogu da na na mjestu posjedu privatni paketi vojne pošte na zapovijedništvo, čete i zavode, koji se tu načine za osobe koje njima pripadaju i to pod uvjetom da pojtoz pošt je prvi put u svom doletu.**Iz Banovine.****Madžarske škole u Hrvatskoj i Slavoniji.** Pod naslovom: „Škole kr. ug. državne željeznicu u Zagrebu i Osijeku“, izjavlja, „Nar. Novine“ ovo: „U povodu vijesti jednih zagrebačkih novina, da je ravnateljstvo kr. ug. državnih željeznic rasipalo načinjeći za popunjenje učiteljskih mjesteta u rimokatoličkim i srednjim školama u Zagrebu i Osijeku, oviosteni smo s nadležne strane izjavili, da je u dotičnom natjecanju pogrešno navedeno, da su te slike srednje škole. Ravnateljstvo je svojstveno dobitilo dozvolu za osnatak pučkih škola sa osam razreza, a nemu dozvole za osnatak mikavki srednjih škola.**Izložba narodnih veziva.** Dne 9. tek. noći, otvorena je u Požegi na svečani način izložba načelnika županije i drugih radnja domaće ženske industrije.**Poštanska agencija Bović obustavljena.** Danom 29. veljače t. g. obustavljena je privremeno poštanska agencija Bović u zagrebačkoj županiji. Mjesto Bović, Botuni, Gremušnica, Golinja, Kirin, Donji Kirin, Gor, Trstenica, uvrštena su istim datumom u uružbeno okružje poštanskog ureda Vrginmost.**Hrvatski generali.** Novim generalima imenovani su Antun Plivelić, bivši zapovjednik 78. pješ. pukovnije u Osječku, a sada briježni zapovjednik na ratisti, zatim Vjekoslav Petković, bivši zapovjednik sisackog 27. domobranske pješ. pukovnije i konacno Atuan Durman, zapovjednik pastuštarstva u Zagrebu.**Ratne marke u Hrvatskoj.** Polag izvještaja zagonetkog postanskog i briježnjog ravnateljstva, unio je u mjesecu ožujku tek. god. uime dobrovratnog darova propadaju k. gr. ug. poštanskih ratičnih bilježi na teritoriju kraljevina Hrvatske i Slavonije. 5,999 K 94. flira.**Ponedjeljak 15. svibnja 1916.**

Tisk i naklada:

Tiskara JOS. KRMPOVIĆ u Pulu.

Odgovorni urednik: Josip Hain i Pul.

Uredništvo se nalazi u Šišanskoj ulici 24

Odlikanje. „Narodne Novine“ od 10. tekmj. mjes. proprije: Njegovo ces. i k. Visot prejasma gospodin nadvojvoda Franjo Salvator Blagoživozilje, kaže zamjenik protektora drustva „Crvenoga Kriza“ u Monarhiji, u ime Nj. ces. i k. apostolskog Veličanstva, premilostivo podjeliti satniku u pričuvu, k. rad. nadžinjiru Miji pl. Philippovichu Freudenburškom, počasni znak II. raspreda sa ratnom dekoracijom uz oprost od pristojba.**Imenovanje.** „Nar. Novine“ od 10. tek. mjes. donose: Ban kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je k. rad. subenom pristava L. Razreda Dusana Rogulja, dodjeljenog na službovanje kr. hr.-slav.-dal. zemaljskoj skupini, odjelu za unutarnje poslove, imenovanu perovićem nizeg razreda kr. hr.-slav.-dal. zemaljske viade u IX. činovnom razredu sa sustavnim berbivima.**Dar generala Sarkotića gradsko sirotinji grada Zagreba.** Županijski poglavlar Bosne i Hercegovine, Stjepan pl. Sarkotić, uručio je načelniku grada Zagreba iznos od 300 kruna za gradsku sirotinju.**Stavljeњe na Rijeci.** Iz Rijeke javljava: Kako se sazna, bit će rezivija stavljanje na Rijeci između 13. i 17. lipnja tek. godine. Na ovi rezivijum ne trebaju dati rodjenni godine 1865., koji su prijašnjim stavljanjima bili proglašeni nesposobna.**iz Dalmacije.** **Kolajne „Osvećeno Kosovo 1912.“ zabranjene.** Javljaju iz Zadra: Nošenje i posjedovanje srpske kolajne „Osvećeno Kosovo 1912.“ jest redastveno zabranjeno. Kolajna je iz mjeđi, 35 cm široka, okrugla, na prednjoj je strani cirkilicom natpis: „Osvećeno Kosovo“, ispod istog zrakama s latica slova sa zadnje, na stražnjoj je strani srpski orao sa zetom „S“ obrobujen vojvorenjem. Na pojedinim listovima tog vijenca napisana su imena sljedećih gradova: Bitolj, Skadar, Ohrida, Sjenica, Devran, Trnovac, Les, Elbasan, Drac, Prisina, Mirdar, Prizen, Stip, Devar, Novipazar, Veles, Jendren, Skoplje, Prilep, Kumanovo, Pećkristi, Kaznit kroz se slobom od 3 do 200 kruna, odnosno zatvorom od 6 sati do 14 dana.**Za svoje poginulih osoba na jedrenju.****Beethowen.** Kako je poznato, nema o četverak, katerik jedrenja, Beethowen, koji je dneva 29. ožujka 1914. otpuštena iz New-Castlea u Australiju, u Interesu preživjevanjem. Na pojedinim listovima tog vijenca napisana su imena sljedećih gradova: Bitolj, Skadar, Ohrida, Sjenica, Devran, Trnovac, Les, Elbasan, Drac, Prisina, Mirdar, Prizen, Stip, Devar, Novipazar, Veles, Jendren, Skoplje, Prilep, Kumanovo, Pećkristi, Kaznit kroz se slobom od 3 do 200 kruna, odnosno zatvorom od 6 sati do 14 dana.**Počasni građani.** Zadarski „Narodni List“ javlja: Općinsko vijeće u Skradinu, na predlog upravitelje, imenovano je počasnim građanjinima: c. k. namjesnika grofa Altenesa, zapovjednikom vojske Generala Bočevića i kontradmiralnu Zakariju.**Prički sud.** C. k. dalmatinsko namjesništvo proglašuje je uslijed naredne oznake u Požegi na Omišu i Trogiru drustva za ratni zajam. Drustvima je svrha, da olskote i siromasninskim sljevitvama putančinu, pomoći udruženju i maličnim sredstvima sudjelovati u potpisivanju ratnoga zajma.**Bolat lov srdjela.** Iz Postira na Braču javlja, da je tamo bolat lov srdjela, a sti tvornice cevi, jer im ponese soli.**Učenicima je zabranjeno pohodjanie kinematografskih predstava.** Pokrajinsko školsko vijeće će u siječnju godine 11. pr. m. bezuvjetno zabraniti pohodjivanje kinematografskih predstava svim učenicima i učenicima pučkih i građanskih škola u Dalmaciji. Popusteno je ovoj dječjoj roditeljstvu ili skrbima. Popusteno je počasno jedinica posuđena počućna prikazivanja, koja kinematografsku poduzeću upravlja u dogovoru s upravama škola, isključivo za školsku dječju. Čini nam se, da je ova bezuvjetna zabrana nepravilna. Kad jednom postoji ograničenja za kinematografske predstave, a u cenzurama i gg. profesora, moglo se ne prepričati toj cenzuri, da bude i dobra. U zadru d. n. pr. djece ne bi imala pojma o željeznicu, da nema — kinematograf!**Iz Slovenije.****Zahvala generalu pukovniku Boroeviću.** Ljubljanski „Slovenec“ priopćuje sljedeći zahvalu generalu Boroeviću: „U korist školske zaklade u Ljubljani, Vrhnici, Borovnici, Del. Logatu i Logu izvedena prodaja granična masline na dan maslininske nedjelje, donjela je značni iznos od 18.000 K. Svim onima, koji su svojim sudjelovanjem i primjenom bilježi na tom tijepom uspiju, izričim im moje ponosne mještajne nagraditeljstvo i najljepšu zahvalu! — Boroević, generalni pukovnik.**Boroević — počasni član koprivske općine.** Općinsko vijeće u Koprivni na goričkom Krasu imenovalo je generala Boroevića, za njegove osobite zasluge kao branitelja domovine, počasnim člancem koprivske općine.**Uništavajte muhe da se ne umnožavaju.****Lijepenke za uništavanje muha dobivaju se kod Jos. Krmptović u Puli.**

Razne Vijesti.

Ekmekski rat protiv centralnih vlasti. Luzzati izlječ u jednom od potonjih brojeva "Corriere della sera", da će vodjenje ekonomskog borba za svjetsku ratu načeti na velike potiske. Predložen je carinski savez sile sporazuma, ali je to lakše rečeno nego što je učinjeno. Kako da se postigne sloga između takoj raznovrsnih interesa entiteta? Na to planje Luzzati ne daje nikakvi odgovor, ali i samim njegovim postavljajem na daje razumjeti, da on zahtjev o ekonomskom ratu protiv centralnih vlasti smatra kao glupost.

Naša trgovacka mornarica. Odmah u početku rata prekinula je naša trgovacka mornarica sa svojom plovitim. Parobrodarska država zaključila su lanjsku godinu sa znatnim deficitom, ali ujedno i sa nadom na slijaj razvijati iz rata. Deficit pokriva činjenica, da je cijena brodovima, uslijed ogromnog broja dosele potonuli, uvelike poskopljila. Iz tujine ne dobro dobljani surovini. Vlasnici parobroda i brodova ne miruju, pa čemo do malo imati parobrodarsku centralu. U tršćanskom se brodogradili grozničavo radi.

Organizacija srpske vojske. Kako "Novoje Vremja" javlja, dovršena je organizacija srpske vojske, koja je podjeljena u tri vojne skupine. Zapovjedništvo tijekom skupine preuzimaju generali Mišić, Štefanović i Šurm-Jurišić. Da li će vojvoda Putnik položiti vrhovnu zapovjedništvo, nije još poznato. Vrhovno zapovjedništvo bit će povjerenje pristolosnjaku Aleksandru, a uz hodoštati će mu general Bojović.

Borjevi za Bagdad. Iz Petrograda javljaju, da se u smjeru na Bagdad vrste ljudi bojevi između ruskih i turskih vojska. Prvi ljudi naštraj Rusi bio je po vjestima iz Engleske odhod.

Sin grofa Tolstoja u Austrougarskom ratstvu. Sin velikog ruskog književnika grof Tolstoja bio je za austrougarsku zarobljenik entiran u Mitrović. Poslije nekoliko neuspjelih pokušaja bijegu otpriljek je pred nedavno u drugi zarobljenički tabor.

Jugoslavenski odbor u Nizzi. „Arbeiter Zeitung“ javlja: Pariski izdanje „New-York Herald“ od 19. travnja javlja, da su u Nizzu prisupljeni: dr. Hinković, zastupnik iz Zagreba, dr. Trumbić, predsjednik dalmatinskoga zemaljskoga sabora, suprugom, dr. Nikola Stojanović, narodni zastupnik iz Bosne, podpredsjednik zemaljskoga sabora, dr. Šrēković, narodni zastupnik iz Sarajeva, dr. Banjanin, narodni zastupnik iz Zagreba, izdavač „Srbobran“ dr. De Guli iz Dubrovnika i dr. Vošnjak iz Slovenije. Te su strance na želješnici postali pozdravili mnogi srbijanski narodni zastupnici i predsjednik francusko-srpskog odbora u Metz-u. Poslije nekoliko neuspjelih pokušaja bijegu otpriljek je pred nedavno u drugi zarobljenički tabor.

Rusko Slovo* o sudbini Srbije. „Rusko Slovo“ donosi razgovor s predsjednikom srpske skupštine Androm Nikolajevim, koji je uime, — da bi bio zločin povesti sada srpsku vojsku bilo na koje bojiste, jer ubijati i dalje musko potomstvo naroda, koji je i onako uništen, ne može se nikako dopustiti. Slično su zadnje vrijeme njezini i neki drugi odljnjeni srpski politici.

Zaplijenjeni knjige u Češkoj. Svim školskim upravama u Frydecku odaslana je uputa e. k. ministarstva za bogoslovje i nastavu, kojom se zabranjuje djelatnost više školskih knjiga. Zahranjene su neke knjige za pjevanje, zatim nekoliko vježbenica češkoga jezika i nekoliko vježbenica ruskoga jezika, onda jedna vježbenica francuskoga jezika, zatim jedna česta čitanika za gradišanske škole i oplovnice, onda jedan zemljopis. Frydecky je kapelan ponovo pozvao škole, neko kod učenika ograniči raspravljanje (slika): Kufernerov Husitski vojski i Kožiskov Sokolski Slet, jer oni, i ako ne namjerice, služe radikalnoj propagandi. Pomenute će školske knjige bili ponovno cenzurirane i u popravljenu izdanju opet izdane.

Pasićeve nade. „Fkr. Ztg.“ javlja iz Petrograda, da je Pašić izjavio zastupnicima stampe svoje uvjerenje, da će se pitanje o prolazu srpskih četa preko grčkog zemljišta u Solun povoljno riješiti. Srpskih rata imao bi uslijediti u jeseni, Naravski su po pogledu entente, jer da se za entitet otvaraju na Balkan najprije perspektive.

Ententa o proljetnoj ofenzivi. Mnoge engleske novine počinju konačno tumaći svijet, da se namjeravana proljetna ofenziva entitentih sila mora odgoljiti za kasniju bolju vremena.

Par volova za 10.000 kruna. Pienzki mesec Blažek kupio je dne 1. maja na sjajnu par volova za 10.000 kruna. Nečuvana visoka cijena je najveća što se je govedo izdala otkad rat traje. Grijehot, da se nije ujedno javilo težinu volova.

Ruske Izjave u Grčkoj. Ruski list „Den“ piše: Čim su se entitenti čele iskreale u Solunu, oduzeta je Grčkoj mogućnost, da otvoreno ustanove prolij entente. Svi Grčki prosvjeti radi povreda neutralnosti nemaju nikakve osoblike važnosti, jer Grčka i nije mogla inače, ako nije željela da izgubi sve svoje obalne gradove. U smislu, da Grčka stupa na stranu srednjih vlasti, dala bi tim njezimki podmornicama čvrsto uporiste, pa bi se entitetno brodovje moralo povući barem privremeno iz tog dijela Sredozemnog mora. Ako bi se pak stvorio hajskanski savez, imale bi to veliko značenje za držanje Rumunjske. Obzirom na to, prisijenjena je ententa, da u mnogomogu Grčkoj postupi. Uspisivo li se Grčka i ostrije protiv prijevoza srpskih četa, onda je to očiti znak, da je stupila na strano Njemačke.

Izjava o potopljrenom „Sussexu“. Njemačka vlada upravitelj je Americi notu, u kojoj će potvrditi, da je „Sussex“ uistinu potopljen po jednoj njezinskoj podmornici, čiji je zapovjednik južas; te će istodobno ponudit novčanu odštetu.

Torpedo izumjelen u Hrvatskoj. U ratnoj godini 1866. izumjelen je torpedo. Izumio ga Englez Whitehead, koji se tada našao na hrvatskom tuju na Rijeci. Danasni torpede imaju oblik cigare ili ribe; promjer iznosi do 55 cm, a dužina 4—6 m. Torpedo je savršen podmorski brod, samo što na njemu nema kapetaniju ni mornara. Na prednjoj strani toga broda nalazi spremitke oklopničkih tvari (trinitrotolom), eksplosivi, pikrinska kiselina, ili što drugo, tajc: slijedi kotač za slatenu zrak, koji imade zadaju, da ponovo stroja, koji se u torpedu nalazi, ljeva vijkoga stroja. Torpedo se pomoću jedne cijevi izbaci u more pomoću slabog nabroja baruta ili također sa stacionim udubljenom. Na stražnjoj strani torpeda nalazi se kai i kod parobroda vijk i kormilo. Kormilo se može regulirati po volji, da li će torpede pliće ili dublje u vodi brodati. Važan je dio torpeda zvuk, poput onih, kojima se dječja igraju, samo naravno nesno većih dimenzija. Taj zvuk — gyroskop zvan — imade to svojstvo, da se vrlo lako opire svakom zakretnju svoga suda. On će stoga nastojati, da se i torpedo ne zakreće, već da se gibije u onom smjeru, koji mu je dan. Gibanje mora i morske struje ne će ga stoga moći svrnuti i pravoga puta. Novije doba učvršćuju na prednjem dijelu torpeda malen top, koji se automatski ispaljuje. Tane tog tepla probusi najpre otok, a zatim taj eksplodira naboj torpeda, ali sa znatno manjem djelovanjem. Imade nametnje, koja se za vrijeme putovanja može brzavljivo bez značajnog položaj kormila i upravljalj torpedom sa kopom, da ga čovjek sa kopom ka rukom vodi do neprijateljskog broda. Naravno da o takim uređajima malo što u javnosti prodre iz lako pojmovnih uzroka.

Prizren. Bujna Rijeka Bistrica, koja teče usred dijela, dječi Prizren na dvije velike mafahale: desnu — turski kraj, u kojemu sastoje glavni ulici među dvospasnim kućama i radnjama, i lijevu, koja prestavlja pravi Prizren. Tu su hoteli, koji su dosta slični turškim hanovima, trgovacke radnje, mnogo turških gospodarica, trgovacke radnje, poslasticarnice i hodozadnicine. Veliki prostor zauzimaju tako zvana „Kujundžijska čaršija“, u kojoj su skoro same zlatarske radionice. Danas u Prizrenu je u izobilju i zanimljivosti.

Cijena soli. Odjor je grada Beograda bio određen cijeni soli po kilogramu 50 hektara. Poslo učinak i kraljevska uprava monopolski odredila je priliku za slobodnoj tržištu i prijevozu soli u cijelom kosovskom kraju. Prilikom događaja srpske vojske Prizren je bio centar bješnjaca. Kroz njega su prošli skoro svaki bješnjaci i sva vojska. Tada su se mogle vidjeti strašne stvari, koje su učinile svjedočanstvo o strahovitom i nemilosrdnom bježnjcu Srba iz svoje domovine. Pasije je pobjegao iz Prizrena poslijednjeg dana. I danas u Prizrenu nalazi se još dosta bješnjaca, koji su predali hrabrovini i zanatalu. Mnoge srpske učiteljice otvorile su tamo kavane i poslasticarnice.

Revolucionarno gibanje u Lisabonu. Az Est* prima iz Granade: U Lisabonu bukvalna je revolucija. Arsenali su u plamenu, dok medju vojskom vlađa buna.

Sedam ženskih lješina. U Cinkotu u blizini Pešte nadjenio je u jednoj sobici limara Bel Kiss, koji je na početku rata otišao u vojsku, u sedam olovom zatvorenih limenih skripti, sedam ženskih lješina, koje su se restavrade. Po izjavi stanovnika kuće umro je Kiss u ratu u Srbiji. Lješine nisu bile odjevene. Limar Bela, koji je prije poslala u rat ubio svih sedam djevojaka bio je neženja, a stanovao je sve do rata u kući, gdje su u tijeku sobici našli lješine. Prije nego li je posao u rat, preporučio je topo gospodaru kuće, da ne otvara sobice, koje si je zadrežao, jer da je u njima spratio svoje oruđe. Detektivi su poticali ispitivati, gdje je stanovao prije nego što je došao u Cinkotu, te su pronašli, da je stanovao u Pešti na desetak mjeseci, a uvijek kao podstanač. Cesto je polazio u Beč, gdje je po više dana ostao i uvijek se upoznavao sa sluškinjama. Počeo je sastaji, da pronađe, s kojima se je služio mještane. Prema izjavi koju je cedulji kod početka imao Kiss 32 godine.

Italija i srpske aspiracije. Talijanska je javnost sve u izomerenju zbog srpskih aspiracija na Jadransko more. Osobito se oštiro komentari Pariz doček i njegove izjave u Petrogradu. U „Corriere della Sera“ zaplijenjena je po stupca, pa je po petrogradskoga telegrama o Pašićevu putu ostao samo dopisnik potpis.

Potpisujte
Četvrti austrijski
ratni zajam
Potpisivanje preuzimaje:
Istarska Posuđilnica
u PULI.
Vlastita kuća, ul. Cara br. 4.
REVEDNOVI SATI:

Od 11 i pol prije podne do 2 i tri četvrti p. pod. i od 5 i pol do 8 poslije podne.

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročadi pod najvišim pokroviteljstvom Njegovog ces. i kralj. APOSTOLSKOG VELIČANSTVA.

RATNO OSIGURANJE!

Oglas i razjašnjenje!

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročadi čime se oborujane sile čuti ovijem potrebu, da upozori sve kragove i slojeve pčinjanta na izvarenu sliodinstvu i na gospodarstveno značenje ratnog osiguranja, zurno preporučuju, da se tako osigurane sklopi.

Ratnim osiguranjem osigurava se život vojnika, skup s ratnom pogibjelj za jednu godinu. Ovo osiguranje živila vrijedi dakle u potpunom opsegu i tada ako osigurane, među u ratu ili ako umre uslijed rana, zadobivenih u ratu, ili uslijed bolesti, koje su ga spriječile u ratu. Pošto ne treba bježnjaci preglede, mogu sponzorići i prije kuce osigurati vojnike načinac, da se učinju osigurane sklopi.

Godinu dana poslije ratnog osiguranja može se — po zgloboznom — ratno osiguranje promijeniti u redovno osiguranje na život; kad toga uračuna se isplašena premija ratnog osiguranja s polovicom u redovite osiguravajuće premije, razdjeljene na cijenu dobi osiguranja živila.

Izvarena sliodnost i veliki gospodarstveni značaj takvog ratnog osiguranja jesti očito. Bilje malo i taj ostalo kod kuće, koji su osobine i gospodarstvene prilike neće se biti znatno promijeniti ili neće biti ugrožene, tako vojnika zateže smrt na časnom bojnom pojtu ili ako umre na poslijedicama rana ili bolesti.

Niti država niti dječa dobrovornosti ne mogu u tom slučaju pružiti dostatne pomoći, ako obitelj izgubi iznenada hranitelja, roditelje i svoj oslon.

Ovaj teški čas pomjenje u obiteljskom životu, novo uređeće za opskrbi zene, djece i roditelja mogu da pričekaju lako. Spremajući se za rat, učinak je izgubiti pokojnika ili nekog rođenog, reporedno sa njegovim statismom i gospodarstvenim prilikama. Vrijednost osiguranja živila, koja se može još u zadnjem sklopu, u tisuću ili tisuću i dvije tisuće kruni, može se tako kujundžijski gospodarstveni rani zacičili, uzdržati stare sposobnosti zarade ili ostvariti nove, osigurati odjek djece, omogućiti male rente ili poravnati dugove, koji su dodani nebiti teretu muža u potpunosti životnih snaga, ali koji bi možda teško zadesili zaostale. Poznato je pak, kakvo značenje imade osiguravajuće politike za credit.

Primerijen ratnim osiguranjem moći će se dakle, u koliko je moguće, osigurati budućnosti zaostalih. Srec ratnika na bojištu olakšati će se, a njegovoj dragim kod kuće, koju još učinkuju njegovih povratnika.

C. kr. austrijska vojnička zaklada za udovice i siročadi čemu se u sporazumu sa c. kr. priv. državom za osiguranje živila Austrijski Phönix u Beču, koje je jedino medju osiguravajućim i u Austriji postojanjem drustvima skupi i ratna osiguranja za časnike i vojnike, načelno se već u ratu — spravna primati predloge za sklapanja takvih ratnih osiguranja. Za osigurane strane postuple su se osobite pogodnosti, posebice snižene premije.

Osiguranje vrijedi za slučaj smrti u roku od jedne godine, izuzev samouhoštje.

Osiguranja svota isplatiće će se polpuno, ako je osigurani poginuo, ako podlegne poslijedicama bolesti ili ozleda u ratu, ako ga nestane ili ako umre naravnom smrću u zarobljenistvu ili pošlije slijevo putovanje u tijeku današnjeg osigurivanja dobe. Ovo razširenje osiguranja obuhvaća dakle također sigurnost protiv kake pogibelji unesenih kužnih bolesti i u prvini mjesecima iz srušenog rata.

Jednokratna premija za vojnike po zvanju i za one, koji su po zakonu obvezani na vojničku dužnost u tijeku današnjeg osigurivanja vojne dijuznosti u pričini, iznosi 7%, osigurane svete, za pukove ustaške skobe i skake kategorije, dakle također i za one, koji su u cijekom rata na podlozi preglede otiski u vojničku službu, sezmo 4 1/2% osigurane slike.

Supruga pakog učasnika, koji se nalazi u vojski, platit će ako je učinak osiguranje za dva 2000 jednokratne premije K 90.—.

Pomoćno osiguranje za udove i sirote prihvata se učinak, koji učinjava državni prijmom za prehranu, da mogu plaćati premije za učinak u obročima; kao polog ove isplate u obročima predati će se državni prijmom za prehranu.

Konacu, ako se osiguranje promjeni za ratno osiguranje, može se tako polovito premije za osiguranje živila, a u redovite premije za osiguranje živila i tada, ako osiguranja živila se sklopi osigurani vojnici, već kakva njegova vojnika.

Sirenom ratnog osiguranja i dozvoljenom pogodnosima želimo, koliko je moguće, poduprati samopompol u ratnoj opskrbi, koja se mora na svaki način pospravljati. Istodobno pak želimo, da bi se upotpriješila ova prilika za kazenu promjene ovih ratnih osiguranja u redovita osiguranja živila, e da se time ugođeno upotrebito značenje osiguranja živila.

C. kr. austrijska zaklada za udovice i siročadi pozivaju dake sive poslodavce, da se kredite toliki korisni urede sjeti i skribi za obitelj svojih namjestenika ili radnika, koju su u ratu.

Skroko razjasnjenje daje se rado besplatno. Prijedloženi su opći uvjeti, po kojima se sklapaju osiguranja.

Neka nikto ne kašti podložiti osiguranje sto prije mogućnosti.

Obrazac zato salje se zajedno s ujetljima za osiguranje kretnom do počasnog naslova, ako ga se ne dobije kod općinskog ureda postolište mjeseca.

Sklapljenje osiguranje vrijedi, kad je premija plaćena, od dana kada je bilo predloženo. Ako bi slučaj bio, da se vojnik medju razlozi ili da bude ranjen, ipak je osiguran.

Do sada 165.000 osiguranih; 165.000.000 osigurane svete: cek 3 i pol milijuna isplaćenih udovicama i siročadi.

Prijave primaju svi c. kr. porezni i c. kr. poštanski uredi.

Predsjednik:
MAKSO grof WICKENBURG
ministar iz. sl.

Svakovrstne pisarničke potrepštine za urede, trgovce i privatnike dobiva se u papirnici Jos. Krmpotić u Puli.